

Informe de retorn a les aportacions al portal Participa gencat (Millora de la participació ciutadana)

Valoració de les aportacions ciutadanes

De les respostes a les qüestions plantejades per l'Administració es dedueix que tots els participants havien pres part prèviament en un procés participatiu.

Pel que fa a què consideren que és la participació ciutadana, els participants han respost que la participació ciutadana és:

- "Fer arribar l'opinió de la ciutadania a les institucions per tal que puguin recollir-la en la definició de les polítiques públiques. La participació ciutadana és una eina de coresponsabilitat del ciutadans en la presa de decisions. El grau de participació ciutadana reforça la democràcia."
- "És la voluntat d'esdevenir-se ciutadà, enlloc de súbdit."
- "És la vinculació de la ciutadania en l'acció de govern, per tal d'apropar les decisions polítiques a les actuacions del govern, per tal de millorar la transparència i facilitar la tasca d'un govern obert."
- "Per mi és aconseguir que la ciutadania participi directament en la presa de decisions, que pugui expressar la seva opinió sobre temes rellevants de la gestió del seu municipi o del seu país, que aquestes opinions siguin valorades i que el seu conjunt s'utilitzi per acabar de definir les actuacions."
- "Que el ciutadà participi en les decisions públiques més enllà de la participació en les eleccions."
- "Aquella que requereix la màxima implicació de la ciutadania, que la fa partícip i responsable. Ha de poder participar no sols d'una manera informativa o consultiva, sinó prenent decisions i tenint incidència en allò que afecta les seves vides: el seu entorn, les seves relacions i les possibilitats de desenvolupament personal i col·lectiu."
- "Aquella que no es fa de forma puntual, sinó que té en compte que darrere hi ha un aprenentatge i una lògica de procés."
- "Que els ciutadans puguin intervenir i influir en decisions que afectin col·lectius."
- "Són processos mitjançant els quals els ciutadans podem intervenir en la gestió pública o en els temes d'interès comú. Hi ha diferents maneres de fer-ho, en funció de qui els impulsa (administracions, ONG, organitzacions populars, etc.) i en funció

del canal (presencial, *on line*,). També en funció del grau de participació i implicació (potser simplement contestar una enquesta, dir l'opinió, participar en les decisions, treballar projectes concrets...). En definitiva, és o hauria de ser l'apoderament dels ciutadans."

De les opinions sobre què és la participació, se'n desprèn que la participació ciutadana ha de significar la coresponsabilitat en les decisions que es prenen en la gestió dels afers públics. La participació s'entén com un reforç del sistema democràtic amb vista a fer-lo més ajustat a la realitat social, el qual implica certs canvis culturals a l'horà de gestionar els afers públics.

Les propostes de millora dels processos participatius que han plantejat els participants són les següents:

- "El portal de la transparència és una bona iniciativa per facilitar l'accés a la informació. Moltes vegades és complex poder estar informat de les iniciatives que s'impulsen des de les institucions. Generar una única porta d'entrada pot afavorir la participació. És sens dubte una bona iniciativa."
- "Cal treballar amb campanyes de comunicació per afavorir un canvi de cultura, per tal que els ciutadans es sentin participants de les decisions que els afecten. La participació afavoreix la transparència de l'acció de govern i el seu seguiment i control."
- "Que la legislació laboral recollís la possibilitat de disposar d'un nombre d'hores dins de la jornada laboral sense descompte de remuneració per tal de poder assistir a reunions i/o actes participatius d'iniciatives cíviques, a justificar mitjançant certificat expedit per l'òrgan convocant o altres."
- "La participació ciutadana, en quan és convocada, ha de ser una participació vinculant. Una participació consultiva és improductiva i decebedora."
- "Molts cops, s'ha frustrat la participació, per realitzar una acció de govern contrària a l'opinió majoritària del procés de participació, desvirtuant els processos de participació i la democràcia deliberativa."
- "Enquestes a través del web resulten molt eficients en determinats sectors de població, però també es pot fer participació posant punts presencials als municipis perquè la gent pugui respondre a l'enquesta. També la realització de sessions informatives que siguin accessibles a tothom qui hi vulgui assistir."
- "Fer una campanya per explicar que els polítics que hem escollit no són professionals i continuen necessitant el nostre ajut per tirar endavant molts temes."
- "Normativitzar mecanismes més directes de participació ciutadana en les decisions públiques."
- "Crear una agenda participativa en les decisions públiques. Prioritzar temes i permetre-fomentar una major iniciativa per part de la ciutadania."

- "Investigar nous mecanismes que facilitin la participació de la ciutadania. En aquest cas caldria aprofundir en les TIC en un sentit participatiu fort."
- "Usar xarxes socials, fer programes a la televisió parlant-ne i explicant els diferents canals de participació."
- "Informació i difusió dels processos, moltes vegades no els coneixem."
- "Informació sobre els resultats."
- "Participació real, no només recollir informació."
- "Publicació de resultats, compromís amb els ciutadans per rendir comptes del que s'ha fet amb les iniciatives i propostes i del que no s'ha fet."
- "Concursos de projectes."
- "Participació també en la tria dels possibles processos que tiren endavant."
- "Aprofitar el web 2.0 per universalitzar la participació i fer-la més accessible."
- "Fomentar les comunitats de pràctica i el treball col·laboratiu. Junts pensem i treballem millor "

De totes aquestes aportacions, es desprèn que la participació ciutadana milloraria amb una comunicació més eficient (abans i després dels processos participatius), amb el rendiment de comptes dels processos participatius i amb la constatació d'unes conseqüències tangibles en les polítiques públiques.

Altres aportacions són: desenvolupar una normativa per incloure la participació ciutadana de manera efectiva en les preses de decisió, fomentar l'ús de les noves tecnologies en els punts d'informació presencial i la possibilitat d'exercir la participació ciutadana com a dret.

Accions que es duran a terme a partir de les propostes realitzades

Canals de participació en línia

La direcció del Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica ha posat en marxa recentment el portal Participa gencat amb la voluntat d'impulsar els canals de participació virtual i fomentar la cultura participativa, tant dins de la mateixa Administració com en el conjunt de la societat.

Planificar i prioritzar accions participatives

En aquesta legislatura està previst l'impuls d'un Pla interdepartamental de govern obert per tal que els diversos departaments de la Generalitat incloguin les polítiques públiques sobre les quals es desenvoluparan, entre d'altres, els processos participatius en el moment de la seva planificació i/o execució.

Normativitzar la participació

Des de Qualitat Democràtica, fruit de les nombroses experiències en què hem col·laborat, som poc partidaris de normativitzar excessivament la participació ciutadana, ja que es tracta d'un tema molt dinàmic i viu que no s'ha de veure limitat per reglaments sobre procediments. En aquest sentit, es va prestar assessorament en l'elaboració de la Llei de consultes populars i d'altres formes de participació ciutadana per establir garanties (diversitat, igualtat, informació, retorn, accessibilitat i transparència) i definir protocols amb els departaments que

endeguen processos participatius. Aquests protocols serveixen perquè els processos participatius que es posen en marxa incloguin els requisits de qualitat de la participació: informació prèvia, accessibilitat, retorn del procés i seguiment de les mesures adoptades.

D'altra banda, cal tenir present que cada vegada hi ha més normativa sectorial que obliga a incorporar la ciutadania en l'elaboració de polítiques públiques, com ara la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials; la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, i la Directiva marc de l'aigua - Directiva 2000/60/CE).

Per acabar, en l'àmbit municipal ja hi ha molts municipis que han aprovat un reglament de participació per poder incloure de manera més estructurada la ciutadania en la gestió del seu municipi.

En resum, la direcció del Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica o el Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica treballa perquè la normativització afavoreixi un marc de garanties i de qualitat de la participació més que no pas l'establiment de procediments que de seguida es veuran superats per una societat que avança més ràpid que les lleis.

Comunicació de la participació ciutadana

Pel que fa a la difusió de la cultura participativa, des del Departament de Governació es duen a terme diverses activitats per fomentar la cultura participativa en el marc de la difusió de les polítiques de govern obert com a nou model de governança pel qual aposta el Govern, com ara l'edició de guies i manuals en format electrònic a l'abast de tothom.

Anualment, s'atorga el premi Participa a l'Escola que reconeix les bones pràctiques participatives en els centres educatius. També, anualment, es concedeixen ajuts a la recerca en temàtica d'innovació democràtica, juntament amb l'Agència de Gestió de Ajuts Universitaris i Recerca, per promocionar noves formes de gestionar la democràcia i aprofundir-hi.

Addicionalment, es valorarà la idea de publicar en el portal de participació ciutadana, els vídeos de les conferències i xerrades que s'organitzin amb suport de la direcció del Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica perquè qualsevol ciutadà pugui veure'ls en diferit.

S'ha detectat el poc impacte dels processos participatius, principalment a causa del baix pressupost per a la despesa en la comunicació prèvia a l'inici del procés. S'estan buscant altres vies menys costoses per fer difusió dels processos, com per exemple les xarxes socials.

Impacte i vinculació de la participació

Per tal de valorar l'impacte de la participació és indispensable explicar als participants quines de les seves aportacions s'han incorporat i quines no, així com les justificacions corresponents, a través d'un acte de retorn. També és necessari el seguiment dels compromisos adquirits durant l'execució de la política pública posada a deliberació de la ciutadania.

D'altra banda, les comissions de seguiment, com a òrgans de participació continus més enllà de la finalització dels processos participatius, són els espais per fer el seguiment i la rendició de comptes de l'execució dels resultats de la participació.

Tant el retorn com la tasca de les comissions de seguiment són requisits indispensables per dur a terme processos participatius a la Generalitat.

Temps per a la participació ciutadana

La direcció del Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica vetlla perquè la conciliació i la participació siguin possibles tot adaptant els horaris dels tallers dels processos al tipus de persones participants i donant l'alternativa d'enviar els suggeriments i aportacions per mitjans telemàtics.

D'altra banda, se'n trametrà un informe al Consell per a la Reforma Horària, perquè en la taula sobre el món del treball es pugui debatre el suggeriment de conciliar la vida laboral amb la vida cívica. Tot i així, actualment, la legislació laboral s'està enfocant cap a la conciliació de la vida laboral i familiar; el següent pas seria la conciliació de la vida laboral amb els drets i deures cívics.

Barcelona, 30 d'octubre de 2015

El director del Programa d'Innovació
i Qualitat Democràtica

Carles Agustí i Hernández

